

Usnje se naredi nepremočno, če se 1 liter kuhanega lanenega olja, 125 gramov koštrunove tolšče, 30 gramov smole in 45 gramov voska stopi in dobro premeša in usnje s to tekočino s čopičem dobro namaže. Usnje se je seveda poprej moralo dobro osnažiti. Usnje ostane jako mehko in gibčno, če se je tako ravnalo ž njim.

Pri snaženji srebrnih svečnikov ne smeš rabiti noža, da bi ostrgal stearin, loj ali vosek. Držati jih pa tudi ne smeš nad ognjem, da bi te stvari raztopil, ker so navadno s tako tvarino lotani, ki se v vročini razstopi. Na take svečnike se vlije vroče vode, potem se odrgnejo starim suknom. Nazadnje se pa očistijo s čistilnim praškom s pomočjo polirskega usnja.

Črtice za čebelarje.

X.

Bolezen v pravem pomenu sicer ni, če kak panj zgubi matico ali vsekako je to jako nevarno. Tak panj gotovo pogine, če mu čebelar ne prihiti na pomoč. Čebele v panjih brez matice so navadno močno nemirne, ne drže se več na kupu, temveč tekajo zbegane semtrtja po panju in po deski pred panjem in dajejo nekak mil glas žalujoč po matici.

Čebele, ki so zgubile matice, zgube ves pogum in silo in ne preganjajo več trotov. Panja več ne čedijo, ker nimajo več nove zalege. Take čebele zgube tudi vse veselje do dela.

Če čebelar opazi taka znamenja, naj se prepriča, ima li panj matico. Pri panjih s premakljivimi satovi je to jako lahko. Vzamejo se iz panja satovi in se ogledajo, če imajo kaj delavčne zalege. Če je nimajo, je to gotovo znamenje, da panj nima več matice in treba mu je pomagati z oplojeno ali obhojeno matico, ali pa združiti s kakim drugim panjem.

Če panj tudi nima več matice, pa je v panju še mlada zakrita zalega, pa že sam skrbi, da si vzgoji matico. V tem slučaju si torej panj pomore tudi brez čebelarjevega sodelovanja.

Sicer se pa včasih pokaže v panji še celo drugo zlo, da panj ima matico, toda prave ne, ali pa dobro oplojene ne. Tak panj pa ima le trotovo zalego. Tako večkrat stare matice ne pokladajo druge zalege kakor trotovo. Večkrat se pa tudi kaka mlada čebela delavka loti zaleganja. Iz take zalege so tudi le troti. Taki matici pravimo trotovka. Trotovo zalego pa večkrat zaklada tudi prava matica, ako morda zaradi kake nedostatnosti na perutih ali pa zaradi trajnega slabega vremena ne more imeti rednih svojih obhodov. Ker se iz take zalege izležejo le troti, se tak panj več pomoči ne more.

Da panj nima dobre matice, ni tako lahko opaziti, kakor je pa, če je panj brez matice. Čebele se trotovke ravno tako drže kakor prave matice in torej ne opaziš v panji nobenega nemira.

Trotovo zalego taka matica polaga sicer v delavske celice, ki so pa premajhne in je zatorej zalega izbuknjena, luknjičasta, ter se zatorej lahko spozna. Tudi taka trotovka ne polaga zalege lepo po vrsti v celice, temveč le semtrtja v celice in večkrat v jedno celico položi več jajec.

Pri panjevih s premakljivimi satovi se že zasledi, da ima panj tako matico, ker se satovi večkrat lahko ogledajo. Pri družih je pa to težje, ker le s težavo sadove prekladaš. Ko izveš, da ima panj napačno matico, s tem pa nikakor nisi ob skrb. Če takemu panju daš drugo matico, jo čebele umoré, dokler imajo trotovko. Odstraniti trotovko pa ni tako lahko, ker se od drugih čebel po velikosti in vnanosti ne loči.

Najbolje storiš, če tak panj lepo zamašiš, ga potegneš iz ulnjaka in odneseš za ulnjak. Na njegovo mesto deneš kak slabši panj s pravo matico, ki pa mora imeti jednako skončnico kakor prvi. Za ulnjakom vzemi satje iz panja in obriši proč čebele. Čebele lete čez streho nazaj in teko naravnost v panj, ki je na mestu njih panju, meneč, da gredo v svoj panj in se lepo združijo z drugimi čebelami. Trotovka, ki že dlje časa ni bila iz panja, pa ne zna v panj in pogine. Ko bi pa slučajno le zašla pred novi panj, jo pa čebele novega panja ne puste vanj. Čebelar ima sedaj jeden panj čebel manj, pa je ta panj toliko močnejši in ima dobro matico. Odkrižal se je škodljive trotovke.

Kmetijske raznoterosti.

— Kako se kumare dalje časa ohranijo sveže? V avgustu ali septembru se poiščejo najlepše in najpopolnejše kumare na prostem in se odrežejo prav pri stebelu, tako da ostane pecelj pri kumari, da se more pozneje nanj obesiti. Kumare se potem v čisti vodi očistijo in posuše. Potem se namažejo z jajčnim beljakom, tako da nobeno mesto na kumari ne ostane nenamazano. Tako namazane kumare obesijo se za peclje na vrstico, tako, da se druga druge ne dotikajo. Na ta način ohranijo se kumare sveže do Božiča.

Vrtnice. Nekateri mislijo, da se s tem varujejo vrtnični grmi, če se puste posamični cvetovi, da popolnoma odcvetijo. To pa ni res, ker cvet baš tedaj, ko jame odletavati, rastlini odteguje največ hrane. Zatorej naj se cvetovi odtrgajo, kadar so najlepši in porabijo za kinč v sobi. Cvet se v sobi, če se ž njim prav ravna, dalje ohrani, nego na rastlini sami. Grm pa hitro poganja nove popke in ima nove cvetove.

Ugoden vpliv snega za rodovitnost zemlje. Znano je, da sneg naredi zemljo rodovitnejšo. Dolgo se ni vedelo zakaj. Sedaj je pa znano, da je v zraku mnogo amonjaka, ta amonjak pa dež ali pa sneg vzame seboj na tla. Pri dežji mnogo tega amonjaka voda dalje odnese. Če pa sneg lepo počasi kopni, pa ves ta amonjak pride v zemljo.

Posušenje mleka. Kmet v Šleziji, znan živinorejec, je s tem pregnal mleko pri kravi, katero je hotel debeliti, da je pod vimenom držal vročo opeko in nanjo molzel mleko. Mlečne pare so dosegle, da krava ni več mleka dajala.

Lastovke in čebele. Jako je razširjeno mnenje, da se lastovke ne smejo pustiti blizu ulnjakov, ker love in jedo čebele. Novejše preiskave so pokazale, da lastovice jedo le trote, čebel delavk, katere pikajo, pa ne.

Grašica je boljša živinska krma kakor bob ali fižol. Če se grašica daje ovcam, naj se namoči, za govedo se pa mora že na debelo zmleti, za prašiče se pa mora skuhati in dobro stolči. Molznim kravam naj se pa grašica nikar ne daje, ker imajo potem manj mleka.

Poučni in zabavni del.

Stoletnica.

Navada je, da se praznuje stoletnica važnih dogodkov. Tako so tudi letos v Franciji praznovali stoletnico prve republike. Bila je pa letos tudi stoletnica drugega važnega dogodka, katerega se pa ni skoraj nikdo spomnil, ali je vendar pomenljiv in karakterističen za tedanje razmere. Dne 22. septembra je minolo namreč sto let, od kar se je bil vvel na Francoskem nov republičanski kalender. Prav za prav se je le število časa od tega dne začenjalo, zakonito se je bil vpeljal ali bolje vsilil ta koledar nekoliko pozneje.

Že 1789. leta je nekdo sprožil v brezimnem pismu do zvezdoznanca Lalande, tiskanem v „Moniteuru universel“, misel, da se v Franciji vvede nov koledar. V tem pismu pravi pisec, da je Julij Caesar, ko je postal rimski diktator kot v trajni spomin preustrojil koledar. Ker so pa svobodnostne reforme v Franciji gotovo velike važnosti, je tudi priporočati, da se njim postavi spomenik z izboljšanjem koledra. Pisec priporoča, da bi se leto začenjalo s pomladnim enakonočjem. Začetek leta 1. dan januarja zdi se mu smešen, ker ta dan ni noben astronomičen dan. Koncem brezimni pisec prosi zvezdoznanca, da bi vso stvar premislil. Lalande je precej ugajala ta ideja, ali vendar je ni predložil narodnemu sebranju, menda si je mislil, da je je pretežko izvesti. Ko je bila misel sprožena, so se je pa kmalu nekateri z vso odločnostjo poprijeli.

Že leta 1792. so se izdali novci z napisom „l' an IV. de la liberté“ (Četrto leto svobode), ker je bil narodni zbor sklenil dne 2. januarja 1792. leta, da se imajo leta šteti od 1789. leta kot leta svobode. Leto se je začenjalo po tem sklepu še vedno s 1. januarjem, če tudi so mnogi predlagali, da naj se leto začenja s 14. junijem, ker je ta dan narod podrl ječo „Bastille“, kamor so zapirali politične jetnike. Ta sklep se je pa ovrigel drugo leto, ko so se lotili popolnega predrugačenja koledra.

Leta 1793 se je sestavila komisija za vredbo novega koledra, kateri sta bila na čelu Romme in Fabre d'Églantine. Že 20. septembra je Romme predložil narodnemu konventu načrt novega koledra, o katerem je konvent se posvetoval dne 5. oktobra in sklenil: 1. Francoska časovna doba se začenja z dne 22. septembra 1792, to je z jesenskega enakonočja, ko solnce stopi v znamenje tehtnice, t. j. natančneje ob 9. uri 18 minut in 30 sekund zjutraj (za Pariz). 2. Dosedanja časovna doba se odpravi. 3. Leto se začenja z dnem, katerega je v

Parizu jesensko enakonočje. 4. Prvo leto republike francoske začelo se je dne 22. septembra 1792, končalo pa v trenutku, ki loči dan 21. od dne 22. septembra 1793. 5. Prejšnji dekret, ki je določeval začetek leta na 1. dan januarja, se razveljavi. 6. Leto se razdeli v 12 mesecev, po 30 dnij. Tem pa sledi 5 dnij, ki ne pripadajo nobenemu mesecu, katerim se pridruži v prestopnem letu še šesti. 7. Dan se razdeli v 10 ur po 100 minut, minuta pa v sto sekund. Dan se začenja ob polnoči. Deset dni je jedna dekada.

Imena mesecem so se določila še dné 30. oktobra 1793. Najprej se je določilo, da se jesen začenja 22. septembra, zima 22. decembra, pomlad 22. marca in poletje 22. junija.

Imena jesenskih mesecev so se končavala na „aire“, zimskih na „ôse“, pomladnih na „al“ in poletnih na „dor.“

Jesenski meseci so bili: Vendémiaire, trgatvini mesec, (od latinske besede vindemia, trgatve), Brumaire, meglen mesec, (od brume, megla), Frimaire mrzel mesec (od frimer, zebsti). Zimski: Nivôse, sneženi mesec, (od lat. nivus, snežen), Ventôse, vetroven mesec (od lat. ventosus, vetroven) Pluviôse, deževen mesec (od lat. pluviosus, deževen). Pomladni meseci: Germinal, kalni mesec, (od. fran. germer, kaliti), Floreal, cvetlični mesec (od lat. flos, cvetlica), Prairial, traven (od franc. prairial. travnat). Poletni meseci. Messidor, srpan (od lat. messis žeti, Thermidor, vroč mesec (sprva se je imenoval Fervidor od fervidus, vroč), fruktidor, plodni mesec, (od fruktus, plod).

Na to je sledilo pet dopolnilnih dnij, ki so bili določeni za veselice. Prvi je bil praznik kreposti (la fête des Vertus), drugi praznik darovitosti (la fête du Genie), tretji praznik dela (la fête du Travail), četrti praznik javnega mnenja (la fête de l' Opinion, peti praznik nagrad (la fête des Récompenses). V prestopnih letih je bil še sanskulotni praznik (la fête de la grande sansculottide), na katerem se je ponavljala prisega „živeti in umreti za republiko“. Ta velik narodni praznik se je pa le trikrat praznoval, ker so za časa republike bila le tri prestopna leta.

Dnevi dekade so se imenovali Primidi, Duodi, Tridi, Quartidi, Quintidi, Sextidi, Septidi, Octidi, Nonidi, Décadi. Dnevi druge in tretje dekade so se ravno tako imenovali, samo, da se je zadaj pristavila rimska številka II. ali III. Tako se je 20. dan v mesecu imenoval Décadi II, trideseti pa Décadi III. Navadno so se po dnevi le imenovali po številu v meseci. Pozneje se je bilo še določilo, da se doba štirih let od jednega prestopnega leta do drugega imenuje Franciade.

Ta koledar se pa ni priljubil ljudem, kateri so bili vajeni starega koledra, če tudi so ga priporočali z raznimi dekreti. Že 1795. l. so se v narodnem konventu slišali glasovi, da se naj zopet vpelje prejšnji Gregorjanski koledar. Skušalo se je s silo vdomaćiti nov koledar, 1798. leta se je bil izdal dekret, v katerem se je z globami do 50 frankov pretilo tistemu, kdor rabi stari